

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

Vtru[m] ius sit obiectum iustitiæ? 2 [i.e. 1]

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

¶ Tertio, vtrum ius gentium sit idem quod ius naturale?

¶ Quarto, vtrum ius dominatiuum & paternaum, debeant specialiter distingui?

ARTIC. I.

Vtrum ius sit obiectum iustitiæ?

314

Inf. 9. 60.

a. 1. cor.

** In dige*

sto veteri

l. 1. 7. pri.

† l. 5. Ety

mo c. 2. 7

princip.

** l. 6. Ety.*

c. 6. 10. 5.

† c. 15. cir

ca me. 6. 1

** l. 5. c. 2.*

** l. 5. c. 3.*

in prin.

† l. 5. c. 1.

7. pri. 1. 5.

¶ Primum sic proceditur. Videtur, quod ius non sit obiectum iustitiæ. Dicit enim * Celsus Iurisconsultus, quod ius est ars boni & æqui. Ars autem non est obiectum iustitiæ, sed est per se virtus intelle-

Qualis. Ergo ius non est obiectum iustitiæ.

¶ 2 Præterea, Lex sicut † Isidorus dicit in libro Etymol. iuris est species. Lex autem non est obiectum iustitiæ, sed magis prudentiæ. Vnde & * Philosophus legispositiuam, partem prudentiæ ponit. Ergo ius non est obiectum iustitiæ.

¶ 3 Præterea, Iustitia principaliter subijcit hominem Deo. Dicit enim † Aug. in lib. de moribus ecclesiæ, quod iustitia est amor Deo tantum seruiens, & ob hoc bene imperans cæteris quæ homini subiecta sunt. Sed ius non pertinet ad diuina, sed solum ad humana. Dicit enim * Isid. in lib. Etym. quod fas lex diuina est, ius autem lex humana. Ergo ius non est obiectum iustitiæ.

SED contra est, quod * Isidorus dicit in eodem, quod ius dictum est, quia est iustum. Sed iustum est obiectum iustitiæ. Dicit enim † Philos. in 5. Ethic. quod omnes ealem habitum volunt dicere iustitiam, à quo operari iustorum sunt. Ergo ius est obiectum iustitiæ.

RESPONDEO dicendum, quod iustitiæ proprium est inter alias virtutes, ut ordinet hominem in his quæ sunt ad alterum. Importat enim æqualitatem quandam, ut ipsum nomen demonstrat: dicuntur enim vulgariter ea, quæ adæquantur, iustari. Æqualitas autem ad alterum est, Aliæ autem virtutes per-

ficiunt

ficiunt hominem solum in his, quæ ei conueniunt secundum seipsum. Sic ergo illud quod est rectum in operibus aliarum virtutum, ad quod tendit intentio virtutis quasi in proprium obiectum, non accipitur nisi per comparisonem ad agentem. Rectum vero quod est in opere iustitiæ, etiam præter comparisonem ad agentem, constituitur per comparisonem ad aliud. Illud enim in opere nostro dicitur esse iustum quod respõdet secundum aliquã æqualitatem alteri, puta recompensatio mercedis debite pro seruitio impenso. Sic ergo iustum dicitur aliquid, quasi habens rectitudinẽ iustitiæ, ad quod terminatur actio iustitiæ, etiam non considerato qualiter ab agente fiat. Sed in alijs virtutibus non determinatur aliquid rectum, nisi secundum quod aliquo qualiter fit ab agente. Et propter hoc specialiter iustitiæ præ alijs virtutibus determinatur secundum se obiectum, quod vocatur iustum. Et hoc quidem est ius. Vnde manifestum est quod ius est obiectum iustitiæ.

Ad primum ergo dicendum, quod consuetum est quod nomina à sui prima impositione detorqueantur ad alia significanda. Sicut nomen medicinæ impositum est primo ad significandum remedium quod præstat in infirmo ad sanandum: deinde tractum est ad significandam artem, qua hoc fit. Ita etiam hoc nomen, ius, primo impositum est ad significandum ipsam rem iustam: postmodum autem est deriuatum ad artem, qua cognoscitur quid sit iustum: & ulterius ad significandum locum, in quo ius redditur: sicut dicitur aliquis comparere in iure. Et ulterius dicitur etiam quod ius redditur ab eo, ad cuius officium pertinet iustitiam facere: licet etiam id quod decernit, sit iniquum.

Ad secundum dicendum, quod sicut eorum quæ per artem exterius fiunt, quædam ratio in mente artificis præexistit, quæ dicitur regula artis: ita etiam illius operis iusti, quod ratio determinat, quædam

*1.5. *Ety.*
c. 2. *patru*
a *primo*.

ratio præexistit in mente, quasi quædam prudētia regula. Et hoc si in scriptum redigatur, vocatur lex. Est enim lex secundam * Isidorum, constitutio scripta. Et ideo lex non est ipsum ius proprie loquendo, sed aliqualis ratio iuris.

Ad tertium dicendum, quod quia iustitia æqualitatem importat, Deo autem non possumus æquiales recompensare: inde est, quod iustum secundum perfectam rationem non possumus reddere Deo. Et propter hoc non dicitur proprie ius lex diuina, sed fas: quia videlicet sufficit Deo, ut impleamus quod possumus. Iustitia tamen ad hoc tendit, ut homo quantum potest, Deo recompenset, totaliter animam ei subiciens.

ARTIC. I I.

Utrum ius conuenienter diuidatur in ius naturale & ius positium?

315
*1.5. *q. 60.*
*2. *5. cor.*
Et 1. 2. 9.
*95. *ar. 4.*
*100. *Et 5.*
L. h. le 12
*100. *1. p. 1.*
Gratian
in Decr.
d. 1. c. 1.
& seq.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod ius non conuenienter diuidatur in ius naturale & ius positium. Illud enim quod est naturale, est immutabile, & idem est apud omnes. Non autem inuenitur in rebus humanis aliquid tale: quia omnes regule iuris humani in aliquibus casibus deficiunt, nec habent suam virtutem ubique. Ergo non est aliquid ius naturale.

¶ 2 Præterea, illud dicitur esse positium, quod ex voluntate humana procedit. Sed non ideo aliquid est iustum, quia a voluntate humana procedit: alioquin voluntas hominis iniusta esse non posset. Ergo cum iustum sit idem quod ius, videtur quod nullum sit ius positium.

¶ 3 Præterea, ius diuinum non est ius naturale, cum excedat naturam humanam. Similiter etiã non est ius positium: quia non innititur auctoritati humane, sed auctoritati diuine. Ergo inconuenienter diuiditur ius per naturale & positium.

*1.5. *Eth.*
c. 7. *in*
prin. c. 5.

SED contra est, quod * Philosophus dicit in 5. Ethic. quod politici iusti hoc quidem naturale est, hoc autem legale, id est, lege positum.